

UWAGI DOTYCZĄCE ZMIAN W MODELU KARIERY NAUKOWEJ

Prezentowane uwagi zostały przygotowane w związku z rozpoczętą debatą nad przedstawionymi przez Rząd propozycjami dotyczącymi zmian w szkolnictwie wyższym i w nauce w perspektywie do 2010 r., w ramach środowiskowej dyskusji nad modelem kariery naukowej w naszym kraju. Uwagi przedstawiono w dniu 7 maja br. w siedzibie Fundacji Rektorów Polskich w Warszawie w czasie spotkania z udziałem sygnatariuszy listu „44”, ekspertów Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz zaproszonego *ad personam* grona innych osób.

Uwagi można przedstawić w następujących punktach:

1. Analizy i propozycje zmian w ścieżkach kariery naukowej muszą mieć kompleksowy charakter i powinny dotyczyć wszystkich trzech poziomów awansów oraz reguł nadzoru:
 - doktoratu
 - habilitacji
 - tytułu profesora,
 - zasad i trybu regulowania i nadzorowania procesów awansowych.
2. Poziom doktoratów w Polsce powinien ulec podwyższeniu. Służyć temu będą:
 - zwiększenie wymagań w procesie przyznawania jednostkom organizacyjnym uprawnień do nadawania stopnia doktora
 - wzmocnienie nadzoru Centralnej Komisji nad procesem doktoryzowania
 - wprowadzanie nowych rozwiązań adresowanych do najzdolniejszej młodzieży, a w tym: możliwości integracji studiów II i III stopnia, wspierania nowych (elitarnych) studiów doktoranckich - środowiskowych w kraju oraz międzynarodowych - z możliwością wydawania dyplomów doktorskich: podwójnych, wspólnych, itp.
 - wprowadzenie wymogu dla doktorantów odbycia stażu naukowego (zagranicznego albo krajowego) przed obroną lub niezwłocznie po uzyskaniu doktoratu, w odniesieniu do osób ubiegających się w konkursie o zatrudnienie w uczelniach lub w instytutach.
3. Wymóg uzyskiwania przez pracowników naukowych, dotąd w wyniku habilitacji, uprawnień do doktoryzowania, recenzowania rozpraw oraz głosowania w przewodach awansowych w nauce, powinien zostać utrzymany:
 - wymagania związane z uzyskiwaniem tych uprawnień powinny być podwyższone
 - jeśli ten warunek zostanie spełniony możliwe stanie się pewne uproszczenie procedur przeprowadzania postępowania awansowego

- zasady i tryb tego postępowania wymagają dalszych dyskusji (jej podstawą mogą stać się m. in. prace i propozycje *Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Mobilności i Karier Naukowych* w MNiSW); już teraz można jednak stwierdzić, że postępowanie to powinno mieć bardziej zewnętrzny charakter w stosunku do pracowników danej jednostki organizacyjnej (np. decyzja komisji z większościowym udziałem zewnętrznych członków, działającej na podstawie recenzji zewnętrznych)
 - dopuścić należy pewne zróżnicowanie warunków uzyskiwania uprawnień, o których mówimy wyżej, w zależności od specyfiki grupy dziedzin nauk (dotyczy to zwłaszcza nauk humanistycznych i społecznych)
 - po spełnieniu tych warunków stopień naukowy doktora habilitowanego może zostać zniesiony
 - dotąd funkcjonujące wymagania kadrowe, związane z liczbą osób ze stopniem doktora habilitowanego zostałyby zastąpione odpowiednio przez analogiczne wymogi związane z posiadaniem uprawnień, o których mowa wyżej
 - dalszej dyskusji wymaga sprawa nazwy omawianych wyżej zmienionych procedur, a w szczególności wyjaśnienia środowisku wymaga dlaczego należy odstąpić od nazwy „habilitacja” w odniesieniu do tego postępowania.
4. Ważnym elementem stanowiącym efekt rozwoju kariery naukowej w odniesieniu do osób o szczególnie dużych osiągnięciach, powinien pozostawać tytuł profesora przyznawany wg jednolitych kryteriów i w wyniku tradycyjnych w naszym kraju procedur, przez Prezydenta RP. Profesorowie tytułarni po ukończeniu 70 roku życia powinni mieć możliwość przechodzenia w stan spoczynku. Stanowić to powinno integralną część projektu zmian.
5. Rola Centralnej Komisji jako autonomicznego organu o funkcjach regulacyjnych i nadzorczych w systemie kariery naukowej powinna zostać utrzymana, a nawet wzmocniona:
- CK powinna w szczególności działać na rzecz merytorycznego (a nie „grzecznościowego”) charakteru recenzji oraz jawności dorobku i procesów awansowych
 - CK powinna monitorować poprawność i transparentność procedur konkursowych, których znaczenie powinno istotnie wzrastać
 - CK powinna monitorować sposób korzystania przez jednostki z prawa do nadawania stopnia doktora i w razie takiej potrzeby odbierać im uprawnienia.

Uwagi te sformułowano z intencją poszukiwania racjonalnego kompromisu w prowadzonej debacie środowiskowej. Udział społeczności akademickiej i naukowej w takiej debacie stanowi warunek osiągnięcia takiego kompromisu, bez którego żadne nowe rozwiązania nie powinny być kierowane na ścieżkę legislacyjną.